

Sygn. akt IV U 1727/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:SSO Natalia Lipińska

Protokolant:stażysta Sylwia Wardzała

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania P. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 24 września 2013 roku nr (...)

w sprawie P. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o ustalenie ustawodawstwa

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1727/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 30 grudnia 2015 r.

Decyzją z dnia 24 września 2013 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205,

poz. 1585 ze zm.), art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

(WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2004 r. UE L Nr 166, poz. 1 ze zm.) oraz art. 16 ust. 2

i art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009

z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2009 r. UE L Nr 284, poz. 1 ze zm.), stwierdził,

że od 1 stycznia 2013 r. do P. Ś. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych. W

uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że praca wnioskodawcy wykonywana na Słowacji od 1 czerwca 2011

r. w wymiarze 4 godzin dziennie za wynagrodzeniem w kwocie 24 Euro miesięcznie miała charakter marginalny.

Wskazał, że ubezpieczony mieszkając w Polsce i prowadząc firmę transportową na terenie kraju, być może przebywał

na terytorium Słowacji i wykonywał pracę na rzecz formy słowackiej, ale praca ta była tylko częścią jego ogólnej

działalności zawodowej.

Odwołanie od tej decyzji wniósł P. Ś., domagając się jej zmiany i przyjęcia, że od 1 stycznia 2013 r. ma do niego zastosowanie słowackie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych. Zarzucając naruszenie art. 1 lit. a, art. 13 ust 3, art. 11 ust. 1 i 3 lit. a rozporządzenia podstawowego, art. 16 ust. 4, art. 3 ust. 2, art. 5 i art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia wykonawczego, a także art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 22 k.p., art. 28 § 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. prawo prywatne międzynarodowe w związku z art. 3 i 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. oraz art. 288 akapit 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej odwołujący podniósł, że począwszy od 1 września 2013 r. rzeczywiście wykonywał pracę na terenie Słowacji. Podał, że brak jest dowodów na to, aby jego praca na terenie Słowacji miała charakter marginalny. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r. (II UK 333/12) wskazał na brak kognicji organu rentowego, a także sądu miejsca zamieszkania do badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytułu ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Odwołujący podniósł, że polski organ rentowy powinien skonsultować się ze słowacką instytucją w celu prawidłowego określenia mającego w jego przypadku zastosowanie ustawodawstwa, czego nie uczynił. W ocenie wnioskodawcy, błędnie organ rentowy ustalił, że od 1 stycznia 2013 r. podlega on w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu polskiemu, a dokonując takiego ustalenia, opierał się swoich przypuszczeniach. Odwołujący zarzucił ponadto organowi rentowemu naruszenie art. 80 k.p.a. W piśmie procesowym z dnia 6 grudnia 2013 r. (data wpływu) odwołujący poinformował, że z dniem 1 października 2011 r. rozpoczął pracę w firmie (...) D. P. na terenie Słowacji. Zakwestionował też ustalenie zawarte w piśmie słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 25 lipca 2013 r. o tym, że firma (...) J. W. to firma fikcyjna (k. 22-23).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Podał, że dochód w kwocie

21,65 Euro netto osiągniany przez odwołującego z tytułu zatrudnienia na terenie Słowacji prawdopodobnie nie wystarczał mu na sfinansowanie kosztów dojazdu do pracy, a wiadomo, że na Słowację ubezpieczony udawał się własnym samochodem. W ocenie organu rentowego, okoliczność ta stawia pod znakiem zapytania racjonalność takiego przedsięwzięcia. Mając to na uwadze ZUS stwierdził, że rzeczywistym zamiarem zawarcia przez wnioskodawcę umowy o pracę na terenie Słowacji była chęć obejścia przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych. Podkreślił, że w okolicznościach faktycznych sprawy, ustawodawstwo właściwe ustalone zostało w sposób prawidłowy. Organ rentowy wskazał też, iż w dniu 11 października 2013 r. wpłynęły do Oddziału dokumenty przesłane przez słowacką instytucję ubezpieczeniową, z których wynika, że firma (...) J. W. jest firmą fikcyjną, tzw. „skrzynką pocztową” i na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do realnego wykonywania pracy przez jej pracowników, co ustalono w wyniku przeprowadzonej u słowackiego pracodawcy kontroli. W piśmie procesowym z dnia 23 grudnia 2013 r. (data wpływu) organ rentowy podniósł, że w okresie od 1 czerwca 2011 r. do 30 września 2011 r. z tytułu zatrudnienia w firmie (...) odwołujący podlegał ustawodawstwu Republiki Słowackiej, co stwierdzał formularz A1, który stracił ważność z dniem 30 września 2011 r. (k. 43). W piśmie procesowym z dnia 11 marca 2015 r. (data wpływu) podał zaś, iż omyłkowo w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazano, że wnioskodawca był zatrudniony w firmie (...) J. W. od 1 czerwca 2011 r. Ubezpieczony faktycznie w firmie tej pracował bowiem do 30 września 2011 r., zaś od 1 października 2011 r. jest zatrudniony w firmie (...) D. P. (k. 97).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący P. Ś. od 1 kwietnia 2011 r. prowadzi na terenie Polski pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...) P. Ś. w miejscowości S., polegającą na świadczeniu usług przewozowych na terenie całego kraju. Jest to działalność jednoosobowa. Odwołujący ma pojazd dostawczy marki C.. Jest podwykonawcą firmy farmaceutycznej. Przewozi lekarstwa i suplementy.

dowód:

- wydruk z (...) akta ZUS,

- częściowo zeznania odwołującego P. Ś.- 00:05:35-00:08:01,

W dniu 17 maja 2011 r. odwołujący podpisał z firmą (...) J. W. H. 37, 085 01 B. umowę o pracę na okres próbny od 1 maja 2011 r. do 31 lipca 2011 r. z automatycznym jej przedłużeniem na czas nieokreślony. Zgodnie z treścią umowy, zobowiązał się do świadczenia pracy na stanowisku doradcy ds. reklamy

i marketingu na terenie Słowacji w wymiarze 4 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem

w kwocie 25 Euro brutto miesięcznie i prowizją za pracę dodatkową powyżej progu podstawowego zawartego w umowie, polegającej na roznoszeniu ulotek reklamowych przekazanych przez pracodawcę do firm słowackich, pozyskiwaniu nowych klientów zainteresowanych współpracą oraz przesyłaniu ofert drogą elektroniczną i pocztą. W dniu

29 września 2011 r. odwołujący podpisał z firmą (...) D. P.,

(...) umowę o pracę na czas nieokreślony od 1 października

2011 r. Zgodnie z jej treścią, zobowiązał się do świadczenia pracy na stanowisku doradcy reklamowego na terenie Słowacji w wymiarze 4 godzin miesięcznie (1 godziny tygodniowo) za wynagrodzeniem w kwocie 25 Euro brutto miesięcznie (21,65 Euro netto).

dowód:

- kserokopia umowy o pracę z dnia 17.05.2011 r.- akta ZUS,
- kserokopia umowy o pracę z dnia 29.09.2011 r.- k. 39 as,
- częściowo zeznania odwołującego P. Ś.- 00:08:01, 00:17:06,

W dniu 27 maja 2011 r. wpłynął do organu rentowego wniosek odwołującego

o ustalenie właściwego ustawodawstwa w związku z podjęciem przez niego od 1 maja 2011 r. zatrudnienia na terenie Słowacji przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce. Do wniosku tego odwołujący dołączył umowę o pracę z dnia 17 maja 2011 r.

dowód:

- wniosek z dnia 27.05.2011 r.- akta ZUS,
- kserokopia umowy o pracę z dnia 17.05.2011 r.- akta ZUS,
- wydruk z CEIDG- akta ZUS,

W piśmie z dnia 12 sierpnia 2011 r. organ rentowy wezwał odwołującego do stawienia się w siedzibie Oddziału w terminie 7 dni od otrzymania pisma celem złożenia wyjaśnień do protokołu w charakterze strony odnośnie wykonywania pracy za granicą oraz przedstawienia dowodów fakt ten potwierdzających. W dniu 22 września 2011 r. odwołujący stawiał się

w ZUS i złożył stosowne wyjaśnienia.

dowód:

- pismo ZUS z dnia 12.08.2011 r.- akta ZUS,
- protokół przesłuchania strony z dnia 22.09.2011 r.- akta ZUS,

W piśmie z dnia 22 września 2011 r. dotyczącym ustalenia ustawodawstwa właściwego zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia

nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2009 r. UE L Nr 284, poz. 1), w związku z działalnością zawodową wykonywaną w dwóch lub więcej państwach członkowskich Unii Europejskiej-organ rentowy poinformował odwołującego, że od 1 maja 2011 r. podlega on ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 13 ust. 1 lit. b w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia

2004 r. oraz art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. W piśmie tym organ rentowy wskazał, że ustalenie ustawodawstwa słowackiego ma charakter tymczasowy (art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego) i opiera się na złożonych przez ubezpieczonego dokumentach. Może ono zostać unieważnione, jeżeli nastąpią istotne zmiany w aktywności zawodowej odwołującego lub instytucja właściwa w Słowacji będzie miała zastrzeżenia, co do określonego ustawodawstwa właściwego. Wskazał też, że ustalenie takiego ustawodawstwa stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy od poinformowania o tym fakcie przez Oddział ZUS słowackiej instytucji właściwej, jeżeli nie zgłosi ona w tym przedmiocie zastrzeżeń. Organ rentowy pouczył ponadto odwołującego o prawie do wystąpienia z wnioskiem do ZUS o wydanie decyzji administracyjnej, jeżeli nie zgadza się z określeniem właściwego ustawodawstwa. Pismo ustalające dla odwołującego tymczasowe ustawodawstwo słowackie organ rentowy wysłał słowackiej instytucji ubezpieczeniowej.

dowód:

- pisma ZUS z dnia 22.09.2011 r.- akta ZUS,

W dniu 5 października 2011 r. odwołujący poinformował organ rentowy, że faktycznie pracę na terenie Słowacji rozpoczął z dniem 1 czerwca 2011 r. Mając to na uwadze, w piśmie z dnia 11 października 2011 r. organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych od 1 czerwca 2011 r. Jednocześnie, ZUS poinformował odwołującego, że ustalenie to ma charakter tymczasowy. |W piśmie zawarł też pozostałe pouczenia, jakie znalazły się w piśmie z dnia 22 września 2011 r. O treści pisma ustalającego dla odwołującego tymczasowe ustawodawstwo słowackie od 1 czerwca 2011 r. organ rentowy poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową.

dowód:

- oświadczenie odwołującego z dnia 22.09.2011 r.- akta ZUS,
- pismo ZUS z dnia 11.10.2011 r.- akta ZUS,

W dniu 5 marca 2013 r. wpłynął do organu rentowego formularz A1 wydany przez słowacką instytucję zabezpieczenia społecznego, stwierdzający, że w okresie od 1 czerwca 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. odwołujący podlegał ustawodawstwu słowackiemu.

dowód:

- formularz A1- akta ZUS,

W dniu 4 września 2013 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o potwierdzenie ustalonego wcześniej ustawodawstwa właściwego na okres od 1 stycznia 2013 r. w związku z tym, iż otrzymany uprzednio druk A1 r. wydany został na czas określony do 31 grudnia 2012 r. Do wniosku tego odwołujący dołączył kserokopie: listy obecności

w pracy i list płac za ostatnie miesiące oraz zaświadczenie o zatrudnieniu na terenie Słowacji.

dowód:

- wniosek z dnia 04.09.2013 r. z załącznikami- akta ZUS,

W dniu 11 października 2013 r. wpłynęło do Oddziału ZUS w T. pismo słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 25 lipca 2013 r. informujące o tym, iż w wyniku przeprowadzonej u słowackich pracodawców (...) J. W. i (...) D. P. kontroli ustalono, że firmy te to firmy fikcyjne, tzw. „skrzynki pocztowe” i na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do realnego wykonywania pracy przez ich pracowników.

dowód:

- pismo z dnia 25.07.2013 r.- akta ZUS,
- tłumaczenie protokołu wyników kontroli z dnia 02.07.2013 r.- k. 28-36 as,

W dniu 4 grudnia 2013 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała decyzję stwierdzającą, że w przypadku odwołującego obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne, obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne oraz obowiązkowe ubezpieczenie na wypadek bezrobocia z tytułu zatrudnienia na terenie Słowacji w firmie (...) wygasło z dniem 1 października 2011 r. Od decyzji tej wnioskodawca odwołał się do organu wyższego stopnia. Decyzją z dnia 5 października 2015 r. postępowanie odwoławcze zostało przerwane do dnia dokładnego sprawdzenia okoliczności faktycznych sprawy.

dowód:

- decyzja z dnia 04.12.2013 r. wraz z tłumaczeniem- k. 44-47 as,
- tłumaczenie decyzji z dnia 05.10.2015 r.- k. 117-118 as,

W dniu 17 grudnia 2014 r. instytucja słowacka wydała odwołującemu formularz E 104 stwierdzający, że w okresie od 1 października 2011 r. podlegał on ustawodawstwu słowackiemu. Z uwagi na treść decyzji z dnia 4 grudnia 2013 r., formularz E 104 z dnia 17 grudnia 2014 r. uznaje się za nieważny w pełnym zakresie.

dowód:

- formularz E 104- k. 102-103 as,
- pismo ZUS z dnia 27.03.2015 r. z załącznikami- k. 104-106 as,

Decyzją z dnia 28 października 2015 r. organ rentowy stwierdził, że od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. do odwołującego ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych w związku z prowadzeniem działalności na własny rachunek w Polsce i zatrudnieniem w firmie (...) D. P. na terenie Słowacji. Od decyzji tej ubezpieczony wywiódł odwołanie.

dowód:

- kserokopia decyzji z dnia 28.10.2015 r.- k. 112 as,
- kserokopia odwołania- k. 122-126 as.

Na terenie kraju odwołujący jest podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych. W 2011 r. jego przychód z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności wyniósł 32.573,58 zł, dochód 6.228,24 zł, a dochód uzyskany za granicą 314,00 zł. W 2012 r. przychód osiągnął pułap 71.117,74 zł, dochód 10.598,98 zł, zaś dochód uzyskany za granicą 1.226,46 zł. W 2013 r. przychód wnioskodawcy wyniósł 80.032,42 zł, dochód 7.897,19 zł, a dochód uzyskany za granicą 1.078,51 zł.

dowód:

- zaświadczenia Naczelnika (...) Urzędu Skarbowego w T. z dnia 21.05.2014 r.- k. 64-66 as,

Siedziba firmy (...) D. P. znajduje się w Ś.. W soboty, między godziną 12.00, a 13.00, w pobliżu miejscowości K. odwołujący kończy swoją działalność podstawową i udaje się na Słowację. Od miejsca pracy dzieli go około 30-35 kilometrów. Ze Ś. do miejsca, gdzie ma roznieść ulotki, jest przewożony przez pracodawcę. Odwołujący zarabia na Słowacji około 100,00 zł netto. Dojazd do pracy zajmuje mu około 40 minut w jedną stronę.

dowód:

- częściowo zeznania odwołującego P. Ś.- 00:08:01-00:14:40, 00:17:06, 00:21:40,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów i częściowo zeznania odwołującego.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Zeznania odwołującego P. Ś. Sąd uznał za wiarygodne tylko w części. Odmówił bowiem waloru wiarygodności twierdzeniom ubezpieczonego o tym, że nie pamięta, jaki osiągał zarobek w firmie (...) J. W., a koszt, jaki ponosi w związku z jednorazowym wyjazdem na Słowację i powrotem do domu to kwota około 10,00-15,00 zł. W tej części zeznania wnioskodawcy były mało przekonujące. Pozostawały też w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego. Trudno bowiem przyjąć, że ubezpieczony nie pamięta, ile zarabiał od 1 czerwca 2011 r. w firmie słowackiej. Wnioskodawca nawet w przybliżeniu nie podał, o jaką kwotę chodzi, podnosząc tylko, że był to niewielki zarobek. Nie jest też tak, że koszt dojazdu na Słowację i z powrotu do domu to kwota tylko 10,00-15,00 zł. Zeznaniami ubezpieczonego w części, jaka znalazła pokrycie w treści zgromadzonych w sprawie dokumentów, Sąd przyznał walor wiarygodności, gdyż były spójne i logiczne.

Sąd nie uwzględnił wniosku odwołującego z dnia 28 lutego 2015 r. (data wpływu)

o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 30 grudnia 2015 r. z uwagi na konieczność wykonywania przez niego tego dnia pracy w ramach zawartej w dniu 16 grudnia 2015 r.

z Firmą Przewozowo- Usługową (...) w K. umowy zlecenia

(k. 119-120). Sąd obowiązany jest odroczyć rozprawę, jeżeli stwierdził nieprawidłowość

w doręczeniu wezwania, jeżeli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyżyć

(art. 214 k.p.c.) oraz jeżeli sąd postanowił wezwać do wzięcia udziału w sprawie lub zawiadomić o toczącym się procesie osoby, które dotychczas w postępowaniu nie występowały w charakterze stron (art. 194-196, art. 215 k.p.c.). Przesłanką odroczenia posiedzenia mogą być też „ważne powody”, a cena ich ważności należy do sądu

(art. 156 k.p.c.). Sądu nie wiąże nawet zgodny wniosek stron o odroczenie posiedzenia. W tej sprawie żadna z tych okoliczności nie miała miejsca. W ocenie Sądu, konieczności wykonywania przez odwołującego pracy w dniu 30 grudnia 2015 r. w ramach umowy zlecenia nie można traktować jako nadzwyczajnego wydarzenia, czy też przeszkody, której nie można było przewyżyć. Zdaniem Sądu, nie był to też „ważny powód” do odroczenia rozprawy. Umowę zlecenia odwołujący zawarł bowiem w dniu 16 grudnia 2015 r., zaś

o terminie rozprawy wiedział już wcześniej. Z treści dołączonej do wniosku umowy wynika, że ubezpieczony zobowiązał się do rozwiezienia przesyłek, dostarczenia i pobrania płatności w rejonie B., B. w okresie od 28 do 31 grudnia 2015 r. Zawierając umowę, wiedział zatem, że w dniu, na który wyznaczony został termin rozprawy, będzie musiał pracować. Biorąc pod uwagę przedmiot tej umowy i czasokres jej wykonania (tylko cztery dni), przy wiedzy o terminie rozprawy, zawierając umowę zlecenia odwołujący mógł postarać się o inny termin jej wykonania albo możliwość nie wykonywania pracy w dniu 30 grudnia 2015 r. Z takiej możliwości jednak nie skorzystał. Poza tym, podkreślić trzeba, że na rozprawie obecny był profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonego, a odwołujący już wcześniej przesłuchany został w charakterze strony. Na rozprawie w dniu Sąd nie przeprowadzał też dowodu z zeznań świadków.

Mając na uwadze te okoliczności i kierując się zasadą ekonomii procesowej, Sąd nie uwzględnił wniosku odwołującego o odroczenie rozprawy.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 24 września 2013 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było określenie mającego zastosowanie w przypadku odwołującego P. Ś. ustawodawstwa od 1 stycznia 2013 r. z uwagi na podpisanie przez niego z firmą (...) D. P., (...) umowy o pracę i jednoczesne prowadzenie na terenie kraju działalności gospodarczej pod nazwą (...) P. Ś. w miejscowości S..

Zaskarżoną decyzją z dnia 24 września 2013 r. organ rentowy stwierdził bowiem, że od 1 stycznia 2013 r. do odwołującego ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Stosownie do treści art. 11 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2004 r. UE L Nr 166, poz. 1 ze zm.), osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego.

Jak stanowi art. 13 ust. 1 tego rozporządzenia, dotyczący wykonywania pracy w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega: a) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym państwie członkowskim; lub b) jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania: (i) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli jest zatrudniona przez jedno przedsiębiorstwo lub jednego pracodawcę; lub (ii) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym państwie członkowskim; lub (iii) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, innego niż państwo członkowskie jej zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się w dwóch państwach członkowskich, z których jedno jest państwem członkowskim jej zamieszkania; lub (iv) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, a co najmniej dwa z tych przedsiębiorstw lub dwóch z tych pracodawców mają siedzibę lub miejsce wykonywania działalności w różnych państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania.

Jak wskazano w ust. 2 art. 13 rozporządzenia, osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega:

a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub b) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy.

Z art. 13 ust. 3 rozporządzenia wynika, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą

pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1.

Do celów stosowania rozporządzenia, zgodnie z art. 1 lit. a i b, określenie „praca najemna” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce; określenie zaś „działalność na własny rachunek” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce.

Jak wynika z art. 16 ust. 1-3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia

nr 883/2004 (Dz. U. z 2009 r. UE L Nr 284, poz. 1 ze zm.), osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna

z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3).

Zgodnie z procedurą określoną w art. 16 rozporządzenia wykonawczego, w piśmie

z dnia 11 października 2011 r. organ rentowy poinformował odwołującego, że od 1 czerwca 2011 r. podlega on ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Jednocześnie, organ rentowy wskazał, że ustalenie ustawodawstwa słowackiego ma charakter tymczasowy. O tymczasowym ustaleniu dla odwołującego ustawodawstwa słowackiego organ rentowy poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową. Instytucja ta zgłosiła sprzeciw do tak ustalonego ustawodawstwa, przesyłając organowi rentowemu pismo z dnia 25 lipca 2013 r. W piśmie tym poinformowała, że firmy (...) J. W.

i (...) D. P. to firmy fikcyjne, tzw. „skrzynki pocztowe” i na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do realnego wykonywania pracy przez ich pracowników. W konsekwencji, organ rentowy ustalił dla odwołującego na okres od 1 stycznia 2013 r. jako właściwe ustawodawstwo polskie. W dniu 5 marca 2013 r. przedłożone bowiem zostało temu organowi zaświadczenie na formularzu A1 wydane przez słowacką instytucję zabezpieczenia społecznego, stwierdzające, że w okresie od 1 czerwca 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. P. Ś. podlegał ustawodawstwu słowackiemu.

Organ rentowy prawidłowo zatem zastosował procedurę przewidzianą w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Wstępnie określił dla odwołującego na okres od 1 czerwca 2011 r. ustawodawstwo słowackie o charakterze tymczasowym, o czym zawiadomił tak wnioskodawcę, jak i słowacką instytucję ubezpieczeniową. W piśmie z dnia 25 lipca 2013 r., które wpłynęło do ZUS z dniem 11 października 2013 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa zgłosiła swoje zastrzeżenia do tak ustalonego ustawodawstwa tymczasowego, w związku

z czym nie stało się ono ostateczne. Na skutek tych zastrzeżeń, organ rentowy zmienił swoje wcześniejsze rozstrzygnięcie i ustalił dla odwołującego na okres od 1 stycznia 2013 r., uwzględniając treść formularza A1, jako właściwe ustawodawstwo polskie.

Wbrew twierdzeniom odwołującego, w sprawie nie doszło do naruszenia art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego.

Zgodnie bowiem z punktem 9, 11 i 12 Decyzji Nr A1 z dnia 12 czerwca 2009 r.

w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE C z 2010 r. Nr 106, str. 1), w możliwie najkrótszym czasie, najpóźniej w terminie trzech miesięcy od dnia otrzymania wniosku, instytucja wezwana informuje instytucję występującą o wyniku przeprowadzonego przez nią dochodzenia (pkt 9). Jeżeli instytucja wezwana nie może zakończyć dochodzenia w terminie trzech miesięcy z uwagi na złożoność sprawy albo ze względu na fakt, że zweryfikowanie pewnych danych wymaga zaangażowania innej instytucji, może ona przedłużyć termin najdłużej o okres trzech miesięcy. Instytucja wezwana informuje instytucję występującą o przedłużeniu terminu w możliwie najkrótszym czasie, lecz co najmniej tydzień przed upłynięciem pierwszego terminu, uzasadniając opóźnienie oraz podając orientacyjny okres, w jakim dochodzenie zostanie zakończone (pkt 11). W szczególnie wyjątkowych okolicznościach zainteresowane państwa członkowskie mogą zgodzić się na odstępstwo od terminów określonych w pkt 9 i 11, pod warunkiem że odstępstwo to jest uzasadnione oraz proporcjonalne w świetle indywidualnych okoliczności oraz że przedłużenie jest ograniczone w czasie (pkt 12).

W tym miejscu wskazać należy, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12 (OSNP 2014/3/47), że nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r.

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 05, s. 72 ze zm.) dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że organ ubezpieczeń społecznych miejsca zamieszkania ubezpieczonego (i sąd) jest uprawniony tylko do wskazania ustawodawstwa właściwego stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia

nr 883/2004. Nie ma natomiast kompetencji do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia

w sensie prawnym. Ocena ta może nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i może być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, iż właściwym dla nich stanie się inne państwo ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004).

Ze względu na brak kognicji sądu miejsca zamieszkania w zakresie badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii, Sąd nie badał ważności umowy o pracę z dnia 29 września 2011 r.

Ustalone dla odwołującego zaskarżoną decyzją z dnia 24 września 2013 r. ustawodawstwo określone zostało w sposób właściwy.

Do określenia mającego zastosowanie w przypadku wnioskodawcy ustawodawstwa, właściwym przepisem jest art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego

i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. z 2004 r. UE L Nr 166, poz. 1), zgodnie z którym osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

Mając to na uwadze, stwierdzić należało, że niezasadny okazał się sformułowany

w odwołaniu zarzut naruszenia art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 22 k.p., jak też zarzuty naruszenia art. 28 § 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. prawo prywatne międzynarodowe w związku z art. 3 i 8 rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. oraz art. 288 akapit 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

W aktach ZUS znajduje się decyzja słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 4 grudnia 2013 r. stwierdzająca, że w przypadku odwołującego obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne, obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne oraz obowiązkowe ubezpieczenie na wypadek bezrobocia z tytułu zatrudnienia na terenie Słowacji w firmie (...) wygasło

z dniem 1 października 2011 r. W oparciu o treść tej decyzji, zgodnie z informacją pozyskaną od słowackiej instytucji, formularz E 104 z dnia 17 grudnia 2014 r., stwierdzający, że w okresie od 1 października 2011 r. odwołujący podlega ustawodawstwu słowackiemu, uznaje się za nieważny w pełnym zakresie. Od decyzji z dnia 4 grudnia 2013 r. wnioskodawca odwołał się do organu wyższego stopnia. Decyzją z dnia 5 października 2015 r. postępowanie odwoławcze zostało przerwane do dnia dokładnego sprawdzenia okoliczności faktycznych sprawy. Nie wiadomo zatem, kiedy ostatecznie zakończy się postępowanie na Słowacji.

Zasadą w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest, że sąd ocenia prawidłowość decyzji zarówno w zakresie stanu faktycznego, jak i zastosowanych przez organ rentowy przepisów prawa na datę jej wydania. W orzecznictwie Sądów Apelacyjnych podkreśla się, że przedmiotem postępowania przed sądem w sprawie ubezpieczeniowej jest ocena zgodności z prawem- w aspekcie formalnym i materialnym- decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Badanie legalności decyzji następuje zaś przy uwzględnieniu stanu prawnego i faktycznego istniejącego w chwili jej wydania

(por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 12 maja 2015 r., III AUa 1621/14, LEX nr 1747824, wyrok SA w Szczecinie z dnia 9 kwietnia 2015 r., III AUa 598/14, LEX nr 1771352).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2014 r., II UK 76/14 (LEX nr 1777882) Sąd Najwyższy podał, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada oceny prawidłowości decyzji według stanu istniejącego w dacie jej wydania. Pomimo, że sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznaje sprawę merytorycznie na nowo, to jednak jako organ kontrolny wobec organu rentowego ma obowiązek odniesienia się do stanu rzeczy istniejącego w dacie wydania decyzji. Z tej przyczyny obowiązująca w „klasycznym” procesie cywilnym reguła wyrażona w art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z którą sąd bierze pod uwagę stan rzeczy z chwili zamknięcia rozprawy, doznaje wyjątku w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, ze względu na jego szczególny, odwoławczy charakter. W wyroku z dnia 9 kwietnia 2015 r., III AUa 591/14 (LEX nr 1771355) Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskazał zaś, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd pierwszej instancji kontroluje jej zgodność z prawem, a sąd drugiej instancji- prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego

w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. O zasadności rozstrzygnięcia organu decydują zatem okoliczności istniejące w chwili wydania decyzji, natomiast postępowanie sądowe ma charakter odwoławczy, sprawdzający i weryfikujący.

Taką też zasadę przyjął Sąd w tej sprawie.

Toczące się na Słowacji postępowanie pozostaje zatem bez wpływu na ustalenia Sądu co do zasadności zaskarżonej decyzji. Nie może być tak, że dana osoba nie podlega żadnemu ustawodawstwu albo podlega ustawodawstwu jednocześnie w dwóch miejscach. Instytucje poszczególnych państw są zobowiązane do wymiany informacji oraz zawiadamiania drugiej

strony o zmianach w stanach faktycznych i stanach prawnych na zasadzie wzajemności. To powoduje, że po przekazaniu informacji przez jedną instytucję drugiej, instytucja zawiadomiona podejmuje odpowiednie działania i wydaje stosowne decyzje, aktualizując stan faktyczny i prawny na dzień rozstrzygnięcia.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że praca odwołującego na terenie Słowacji ma charakter marginalny. Zgodnie z treścią zawartej ze słowackim pracodawcą umowy o pracę z dnia 29 września 2011 r., ubezpieczony miał świadczyć pracę przez 4 godziny miesięcznie za wynagrodzeniem w kwocie 25 Euro brutto miesięcznie. Odwołujący potwierdził tę okoliczność w swoich zeznaniach. Wskazał, że na rękę otrzymuje 100,00 zł

netto miesięcznie. Biorąc pod uwagę, że raz w miesiącu odwołujący musi dojechać na Słowację, a potem wrócić do kraju oraz koszty, jakie zmuszony jest wydatkować na podróż (na paliwo) w połączeniu z kosztami wyżywienia i utrzymania na Słowacji- to realnie kwota, którą może (mógł) uzyskać ze stosunku pracy w danym miesiącu jest (była) rażąco niska w stosunku do jego zarobków uzyskiwanych na terenie kraju z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W sprawie ustalono, że w 2013 r. przychód ubezpieczonego

z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce wyniósł 80.032,42 zł, dochód 7.897,19 zł, a dochód uzyskany za granicą 1.078,51 zł. Mało przekonujące, pozostające w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego, były twierdzenia odwołującego, że koszt jednorazowego dojazdu na Słowację i powrotu do domu to kwota tylko 10,00-15,00 zł.

W ocenie Sądu, praca odwołującego na terenie Słowacji była więc pracą marginalną, a takiej pracy nie bierze się pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa. Praca ta, pomimo, że stała, miała niewielkie znaczenie pod względem czasu oraz zysku ekonomicznego.

Odnosnie sformułowanego przez odwołującego zarzutu naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 80 k.p.a.) wskazać należy, że od chwili wniesienia do sądu powszechnego odwołania od decyzji organu rentowego, sprawa staje się sprawą cywilną i podlega rozpoznaniu według zasad właściwych dla tej kategorii spraw. Innymi słowy, ewentualne wady decyzji wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania, a sąd w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych orzeka o prawach lub obowiązkach stron na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego (por. np. wyrok SN z dnia 8 stycznia 2014 r., II UK 242/13, LEX nr 1415119).

Biorąc pod uwagę treść decyzji z dnia 4 grudnia 2013 r. stwierdzającej, iż od 1 października 2011 r. odwołujący nie podlegał ubezpieczeniom społecznym na terenie Słowacji, jak również to, że formularz E 104 z dnia 21 stycznia 2015 r. uznaje się za nieważny, Sąd uznał zaskarżoną decyzję za zasadną.

Wobec tego, na mocy powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 24 września 2013 r., o czym orzekł w sentencji wyroku.